

JAN MAZUR

Z WYSOKIK TATER

WIATERNY SUM

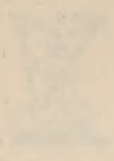

W159 600

WYDAWCA

Z WYSOKIK TATER
WIATERNY SUM...

Z WYSOKIK TATER
WIATERNY SUM...

WYDAWCA: KSIĘGARNIA WARSZAWA

JAN MAZUR

Z WYSOKIK TATER WIATERNY SUM...

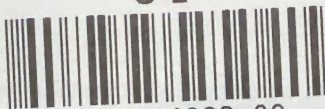
WIERSZE W GWARZE PODHALAŃSKIEJ

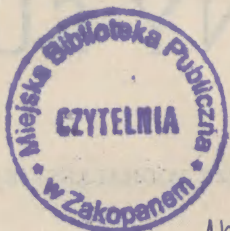
KSIĄŻNICA-ATLAS * LWÓW-WARSZAWA

Miejska Biblioteka Publiczna
w Zakopanem

8-1

0003-014298-00

14298

~~152600~~

821.162.1 - 1

2718

Copyright 1937 by S. A. Książnica-Atlas, Lwów-Warszawa
Zakłady Graficzne Ski Akc. Książnica-Atlas we Lwowie

D VII

k/113/01

P/30/2015

*Z wysokik Tater
wiaterny sum
nawioł mi w serce
śpiywek i dum.*

*Siklawic c-istyk
zwonionc-i huk
taktem po wantak
stalowym tłuk...*

*I dziś tyn nute,
co od nik mom,
na strunak słowa
posyłam wom...*

PROWDA

Nie sukom jo Cie, Prowdo,
w cłowiecyj filozofii,
bo byk Cie tam nie naloz;
ba sukom w dus-i mojjj,

w tyj dus-i, co sie z Boge
na skalnyj pyrci schodzo,
i, co ś Nim, kieby z ojce,
o s-ickim se urodzo. —

NASKO WIARA

Piykno je tyz, piykno
podhalańsko gwara,
s-ićkie ine przy niyj
nie worcom dulara.

Z-iwo je i c-isto,
kie woda siklawic,
jasno je i groźno,
jak ogiyn łykawic. —

Roz septać potrefi
miyło, słodziusiyńko,
jak bucka listecki
z ptoškowom piosynkom,

drugi roz, jak limby
zginane wichrami,
bedzie modlitw nute
wygłymbiać słowami.

Kie indziyj, jak motyk
zwoinyne o skole,
wypowiy, jak kwarde
jes kozde tu pole. —

A hyrno jes ona,
jak serce górola,
co sie wychowało
we wyrchak i holak...

Hej, hyrno i mocno,
jak Tater tyk granit,
co go nie ozedre
pieronów dynamit! — —

Piykno ze tyz, piykno
jes ta nasko gwara,
s-ické ine przy niyj
nie worcom dulara.

— — — — —

SKOND-EK WZION...

No, fałas tyz Bogu,
zek toto uzdajoł;
bedom mieć ludziska
to, cego nimajom.

Bedom mieć ludziska
podotek ode mnie,
na ftory-jek robiył
i w noc-i i w dnie.

Przi gwiozdak i słonku,
we worze i chłodzie,
pisołek tyn ksiąske,
w sytości i głodzie.

Przi graniu pieronów
nad skalnym tym światem,
strojylek se gęśle
do muz-iki Tater.

Przi gwarze potoków
i blasku potoków,
siadołek na wancie
z zadumom głymbokom,

i wtej mi sie słowa
zdajały ze sobom
i sły se, jak fale
z wesołom ślebodom. —

Kie moj odzioł pola
kwiotkami i trowom,
zbiyrołek, jak pcoła
ś nik słodyc miodowom,

znosiylek po kapce
do ula myj dus-i,
jaz w wiyirse jom przeloł
sum skrzideł myj muz-i. — — —
— — — — — — — — — —

SABAŁA!...

Umareś nom, Sabała,
ale pieś sie ostała,
i na wieki nie zginie
sławne twoje ś niom imie,
Sabała!

Podjynimy jom, młodzi,
dzisiok w hyrze se chodzi,
kiej tyn oreł w przestworzu,
twojo śpiywka, gęślorzu
Sabała!

Na upłazie, na holi
juhas sie niom wse modli,
jaz mu owce sie tracom,
nośwarniyjs-i nas baco,
Sabała!

Przi kosyniu, w dziedzinie
tysioncami serce bije
twojo nuta góralsko,
ukochany nas gazdo,
Sabała!

Kie w sałasie na holi
rażno watra sie poli
i hraść w ogniu seleści...
twoje z-ijom powieści,
Sabała! — — — — —

NA WANCIE

PROF. ZYGMUNTOWI REISOWI

Wanta śród potoka
wieldzaśno, co raty;
dwie srybelne fale
tońcom kole wanty.

Siednonek se na niyj
i patrze sie wkoło...
Płoskowo śpiywonka,
co w liściak sie sowoł,

zakwitnyna, kwitnie,
w tym skalnym kościele,
ka modlom sie wiecnie:
smreki, buki, jedle. —

Hań, w niebo te granie,
kiej wieze wystajom
końc-iste, świyconce...
w nik Pon-Bóg utajon.

A hań jesce wysyj:
chmurecki-janioly,
a hań jesce wysyj:
stow nieba liliowy. — —

Pana Boga cujem
i niebo mom w dus-i,
wstompiło mi do niyj
bez oc-i i us-i. — —

Siedze se na wancie
i patrze i słuchom...
Cozek tak osowiol?
Cegoz jesce sukom?

Hej, sukom jo, sukom,
mojyj włosnyj pieśni,
co sie jesce guzdro
w głyminie myj piersi.

— — — — —

A KIE JO SE ZAGROM...

A kie jo se zagrom,
hej zagrom od ucha,
to mie kozdyn smrecek
i jedlicka słuha.

A kie jo se zagrom,
to sie kwiotki ciesom,
gibkie wiatry śpiywki moje
ku słońecku niesom.

A kie jo se zagrom,
to mi tak wesoło,
kiebyk moje dziywce
kochane całowoł...

Bo kie jo se zagrom,
hej, zagrom pieś własnom,
to lo mojjj pieśni
jes zzymia za ciasnom! —
— — — — —

PRAGNIENIE

Zebyś Ty mi, Boże, przipion złote pióra!

Zebyś Ty mi ino przipion!

Tobyk se je ozwinon

Z sumem, jak wichura!

Hej, tobyk se je ozwinon! —

Juzby sie tak dumnie,
nie patrzyły turnie
na mnie — haw — cłowieka...

Jobyk ponad niymi
w słonecku sie miynił,
kiej oreł
w srybrzistryk powiywak...

Zebyś Ty mi, Boże, przipion złote pióra,
Zebyś Ty mi ino przipion!
Tobyk jo se polecioł w niebo, jak wichura
Ku chmurzic lawinom...

Na wysokiyj grani
zerwołbyk sarotke,
wiatrowi-byk ukrod
pieśni jednom zwrotke

i zaniós-byk Tobie, niebieski Baco,
na skrzydeł orłowyj posumni,
wroz z mym sercem juhasiym,
tętnioncym, jak potok
śród turni...

Zebyś Ty mi ino złote pióra przipion!... —

— — — — —

ZOL...

W kuźnickim potócku
weseli sie woda...

— skoda mi, dziywc-ino,
skoda mi cie, skoda. —

Gro wicher na grani,
w skorusak seleści...

— mój zol sie mi w sercu
nimoze pomieścić. —

Na buku ptosecek
mo dzióbek do nieba...

— ty nie wiys, ty nie wiys,
jak mi cie haw trzeba!...

— — — — — — — — —

Hej, Boze, mi Boze!
i coz mi s kochanio?...

— ptosecek polecioł
ku graniom... —

— — — — — — — — —

W NOC-I

C-iko z-igor na ścianie,
tyko w piersi serdecko...
urodzajom se oba,
a noc słucho izbeckom.

Urodzajom se oba:
z-igor, casu wskazowac
i me serce sirota,
co wiy ino załowac.

LIMBA

Kiwie sie, kiwie
nad Morskim Okiyem
limba prawiečno...

Sarpiom jom wichry
conoc i codziyń
siyłom strasecnom. —

Stoji se, stoji,
ze skalnyj pyrci
patrzy we wode...

Co tyz to ona
w niyj uwidziała?
Swojom urode?

Hej, nie urode,
bo ji gałęzie
połomol wiater...

musi — ze plynie
bez wodnom rówiyń
som Król-Duk Tater.

WODO...

Sumis, sumis mi wodo
w tyn wieczornom ciymrzice...
zasłucholek sie hetki
w twojyj piyknyj muz-ice.

Zasłucholek sie, wiera,
a myśl moja hań precki...
poleciała se tońc-ić
z gwiozdeckami zbójecki...

JUHAS-ZABIJOK

Hejze, ciynaś, ciupazecko!
Hejze, ciynaś siumnie!
Jaz mu z głowy krew sicała,
kieby woda w źródle...

Hej, sicała mu krew z głowy
na trowe i s-iwor...
...wtej nad nami sie z wichrami
skorus kiwoł...

...jesce ze go roz, ciupazko,
jesce ze go roz! —
Wrescoł — jojcoł — jaz ostatni
ucisył go cios...

...lóg na ziymi — osłozył sie —
śpijze, chłopce, śpij!
a nie chodź mi do dziywc-iny,
z Donajca, Marysie...

Miesionc wysył wtej na Giewont,
po krzizu styrmół sie:
widno było siykiyrecke
umyc w rosie...

Umylek i zabrolek sie
ku Kuźnicom wdół —
na odchodne groł mi wiater
na organak gór... —

— — — — —

MOJO SKOŁA

Śrybno-niebieskie granie Tatr
i chmurka lilijowo —
prziniós jom skondsi holny wiatr
i odzioł niom gór coło.

Śrybno-niebieskie granie Tatr
z tom chmurkom lilijowom,
to mój wysoki, górny świat,
co ducha mi wychowoł.

Muz-ika słodko śrybnyk wód
i wichru wiyw holami,
przeniesły mi sie do myk strun
i z-ijom zawse na nik. —

Tom pieśniom bede wołół wos
Poloc-i, bracio moji,
cobyście s-itka pošli wroz
Wiary i Ducha bronić... —

— — — — —

MUZ-IKA

Zajyncały, zahucały
organy niebiosów,
ogiyń Boz-i zajon skały
tatrzańskik kolosów.

Pięciokrotnie, sześciokrotnie
zazwoniło echo,
kie se Pon-Bóg pieronami
zagroł zbójnickiego.

Wiater gibki porwoł w toniec
limby i jedlice,
gnie ku ziymi, prasko, łomie,
jaz jyncom turnice...

Dysc sie puściyl z nieba gęsty,
suści, siece tego...
za kurtynom cyrnyk chmurzic
gro Bóg zbójnickiego. —

Ogiyń Boz-i zajon skały
tatrzańskik kolosów...
— dudniom, hucom ponad światem
organy niebiosów. — — —

BURZA

STANISŁAWOWI ROGOWSKIEMU

Niebo corne, chmur wagony
nazjydzwały sie z daleka,
kie sie zderzom, to pierony
lecom z nieba.

Jak sie pote dysc-ik puści,
jak se zacnie siyc po polak,
to se w liściak ino suści
wartko woda.

S-ićkie ows-i w polu lezom,
kieby kosom śmierzci ściynte,
a potócki kozdom miedzom
idom krynte.

I na niebie grzmiom organy
pod palcami Pana Boga,
a w chałupak mówi pociyrz
ludzko trwoga. —

Jak se zawioł z hól wiaterek!
jak sie wziyna siekawica!
jak se strzelył pieron w smerek
w łyskawicak,

to jaz góry odpediały
Bogu echem kilkakrotnym!
To sie zatrząs het, świat cały
w ogniu złotym!!! — —

Zdo sie, ze juz koniec świata,
ze juz potop zym zaleje...
Ludzie modlom sie po chałpak
o nadzieje...

Ale Pon-Bóg miyłosierny,
wiy, kie skońc-ić strasne granie —
pytało Go dziecko małe:
„Słonka, Panie“.

On wysłuchał dziecka proźbe,
ośmiał sie do niego słońcem:
ozesły sie chmury corne,
dysc sie skończył. —

DYSC-İK

Leje dysc-ik od rana,
leje dysc-ik rześisty —
mgła biolutko, jak piana
pochowała gór sc-ity.

Siedze jo se w chałupie,
strasno nudność mie wziyna —
— za oknami dysc chlupie —
potok rudy w ols-inak...

Potok rudy w ols-inak
zabroł mostek ze sobom,
kiedyz jo sie, dziywc-ino,
znowa spotkom ka s tobom?...

Hań znad chałpy, z uboce,
leci drugi potoczek:
z pola zeseł na dróge,
po kamiyniak bulgoce...

Po kamiyniak bulgoce,
a zwinny je jak zmija,
miołek grzondke w uboc-i,
zabroł dołu juz mi jom...

Leje disc-ik od rana,
o dak bije kropłami —
— mgła biolutko, jak piana
unosi sie polami. — — —

PSOTA

Nic pogody, nic pogody,
dysc-ik ino ciągiem leje...
Co sie troche mgła podniesie,
to se znova zym odzieje. —

Downok juz nie widziol słonka
na niebieskiym niebie,
coby turnie wyzłocało,
a ciyń kładło w źlebie.

Mgła sie ino świacie snuje
i dysc gęsty siece...
Boze, Boze! — i to tak sie
wlece — wlece — wlece — — —

ZIMA

BRONISŁAWIE STASZEL-POLANKÓWNIE

Wdzioty góry kozuk bioły,
hej, bo zima juz...
wyiskrzyły im go piykanie:
słonecko i mróz.

Smreki, jedle i smrecoski
w biołyk cuskak — śpiom,
sałas do nik sie przitulił,
opuscony, som...

Case mignie sie narciorza
ozpyndzony ciyń;
zaselescom śniega blaski,
zakurzi sie wiyrk,

pote wiater zasypuje
za cłowiekem ślad
i cichuśko znów zasypio
serce polskik Tatr. — — —
— — — — — — — — —

ZIMĄ W GÓRAK

Sniyżek polatuje,
biały jak leluje;
przikurzył, prziprósył
caluśki świat...

Cichuśko wokoło,
cichuśko i bioło...
Dróg mojik z doliny
zaginon ślak. — —

— — — — —

BACA

Słonecko sie sowało za koróne turni,
jesce hań na chmureckak widno jego ślady...
Juz sie cies-ić poc-ino miesioncka krąg blady:
rodby słońko uwidzieć jak nopryndzjy w trumnie. —

Z upłozów idom dołu owiecek gromady,
za niymi, śpiywajenc-i, juhasowie siumni;
sodzom se do doliny, ka las wiecnie sumi
i potok ciężkim wantom nimoze dać rady. —

Jo se haw siedze teroz przy watrze w sałosie,
na ogiyn kłade sajty i suche trzosecki —
bez spary wiater duje — dyme odziywo sie

kociel z z-intycom i z osc-ipkami pólecki —
choć ta i mnie tyz troche dym jeździ po nosie,
stokroć haw wole miyskać, niz w mieście dalekim.

— — — — —

W WIECORNYM CIYNIU SMREKÓW...

W wiecornym ciyniu smreków potócek holofi,
fal srybelnym łańcuche o wanty se pili —
dwa wysokie jasiynie przy drewnianyj willi —
sumiom wiechami liści wesóło do okiyn. —

Hej, cekołek tyz, cekoł, długo totyj kwili,
co mnie teraz kołyse swym śpiywem glymbokim...
Cekołek i cekołek, plynom rok za rokiem,
no i wej, dockołek sie, moji bracio miyli! —

Niek mi sie smutki miejskie ze serca wyniesom,
a niek sie struny moje, kiej zwon ozezwoniom,
bo jo haw s Panem-Boge w tyj willi, a nie som! —

Miesioncek juz na niebie panowanie objon
nad gwiozdek wielkik, małyk, migoconcom rzesom...
Boze, dopiyro-jek dzisiok uwidzioł Moc Twojom! — —

ŚWIT

Wycesoł wiater
grzebiyniem Tater
słonecku włosy,
kie wstało.

Końc-iste turnie
w smreków posumie
styrcom w niebiosy
spaniało...

Wstawojcie ludzie,
śpiywać przy trudzie
partyje swojom
w operze,

ftorom Duk Boz-i
światu ułożył,
coby — nie pojon —
a wierzył. — — —
— — — — —

STOJI WIYRBA...

Stoji wiyrba nade drógom,
listeckami sumi...
siadła na niyj jaskólecka
i śpiywo co umiy.

Stoji wiyrba nade drógom,
listeckami zwoni...
siadła na niyj jaskólecka
i kowol koło niyj...

Śpiywajom se, hej śpiywajom...
w polu sumi zboze...
...ze tyz jesce mojo dusa
tak ś nimi nimoze!... —

— — — — —

NAD POTOKEM

Siedzi dziywce na wancie
i poziyro we wode —
Fala fali podaje
jyj cyrwonom urode.

Siedzi dziywce i myśli:
ftoryz leps-i kochanek,
c-i Groń Józek ze Zymbu,
c-i Kasicorzów Franek?

— Józek, tęgi parobek,
hyrny — bo tyz bogaty...
Franek ta zaś biydniyjs-i,
ale ładny, co raty! —

— Józek, pijok, zabijok...
mozeby mie biył pote — —
Franek tyz ta nie świynty,
choć taj włos-i mo złote. —

— Józek tego wyścisko
od wieczora do rania...
Franek? — ze dyć i jymu
tyz nimom co prziganiać...

— I fto regoz mom wybrać,
coby mu być wse wiernom?...
...zej ta, s-ićko mi jednoś!
Niek se oba mie bierom!...

Tak se myśli dziywca-ina
i pozyro w wodecke...
Fale tońcom koło niyj
z ostopionym słonecke. — —

— — — — —

W POLU

JANQWI BIELATOWICZOWI

Przelecił wiaterek gibki po smrecoskaku,
ozkołysał gałązeczki zielone;
na wiyr-icku nuta głosi się ptoska —
piyknie śpiywo — juścić, ze to skowronek.

W żralym owsie trzescom polne koniki;
hań motyle dwa sie niesom do nieba,
kieby nuty, z Sabałowyj gęślicki,
albo z piersi juhasowyk, po źlebak.

A hań wysyj, nad tym polem i lasem,
styrcom w niebo ośniezone turnicki
i patrzom sie na te bydne wsi nase,
kiej paradne warsawiańskie panicki.

A nad niymi: bioly kyrdel chmurecek
z ceskiyj strony wiaterek w Polskom przeganio,
a nad s-ićkim jedno wielgie słonecko
patrzy na ziyem scyrym scęściem kochanio. — —

— — — — —

BYŁ CAS...

JÓZEFIE NOSALIKÓWNIE

Był cas, zek sie strasnie powadziyl ze swiate
i s-ic'ko, co ka ino, omier-zlo mie hetki,
ale mie przepytaly jedlice i smreki,
choć one ta niewiela byly winowate.

Teroz, kie mom odjydzac znowu w swiat daleki,
cujem juz, zebyk bez nik miol serce ozdarte,
a Tatry! — Boze Swiynty! — Dyc mie od tyk Tater
nie puści serce moje juz nika na wieki! —

Kielo mi one daly radości i siyly!
Kielo mi one wyświacyly scęscio!
I jobyk je ostawiyl? Jakoz? Boze Miyly! — —

Hej, smreki i jedlice! Hej, turnic granity!
Wodo potóckowo pod bucka gałęziom! —
Regulwer mego smutku mom ostro nabity!! — —

PRZED ODJAZDEM

Jutro bier sie, Jasiu, w świat...

Hej, w daleki świat...

ostanom sie w słonku błysceć

wiyrchy Tatr...

Hej, ostanom — Miylyz Boze —

a ty w świat...

Hej, Jasiu...

Nie uwidzisz ik shaństela,

chojbyś oc-i orle mioł...

Bedzie załość ci gryźć duse,

bedzie serce fcieć do hol —

Coz ty na to mu poradzis,

kie w recioski cie zakuje

dol?...

...ostanom sie w słonku błysceć
wyrchy Tatr...
ustanie ci duć z upłozów
holny wiatr...
Ucisom sie: smreki, jedle
buki i skoruse... — — —

SPIS RZECZY

Prowda	7
Nasko gwara	8
Skond-ek wzion	10
Sabała!	12
Na wancie	14
A kie jo se zagrom	16
Pragnienie	17
Zol	19
W noc-i	20
Limba	21
Wodo	23
Juhas-zabijok	24
Moja skoła	26
Muz-ika	27
Burza	29
Dysc-ik	31
Psota	33
Zima	34
Zimą w górak	35
Baca	35
W wieczornym ciyniu smreków	37
Świt	38
Stoji wiyriba	39
Nad potokem	40
W polu	42
Był cas	43
Przed odjazdem	44

Copyright by Książnica-Atlas
Lwów-Warszawa, 1937
Nr 2718

ODBITO W ZAKŁ. GRAFICZNYCH
S. A. KSIĄŻNICA-ATLAS
WE LWOWIE, ZIELONA 20

Miejska Biblioteka Publiczna
w Zakopanem

8-1

0003-014298-00